

ג. [המיוחד שבאדם, ישראל והעמים]

הנבראים אשר ברא ה' יתברך בעולמו, כולם הם פועלים בעולם אשר נבראו בו וכל אחד לפי מעלתו וחשיבותו גודל פעולתו. הנה השמים וכל צבא השמים כולם פועלים מסבבים הרקיע ופועלים בתחתונים כמו שבראם השם יתברך וסידר אותם. וכן התחתונים כולם פועלים: הארץ היא שפועלת ומוציאה צמחה, וכל אשר הוא יוצא מן הארץ היא פועלת. וכן המים פועלים מרוזים ומצמיחים האדמה, והרוח גם כן מגדל הכל כמו שהוא ידוע, וכן האש כמו החמה מחמם ומגדל הכל, וכן כל בעלי חיים וכל המינים שבעולם - לא לתהו בראם, רק נאמר עליהם (בראשית א') פרו ורבו ומלאו את הארץ, עד שאין אחד בטל, והכל פועלים בעולם אשר נבראו בו.

ג. וכל פעולה היא מתייחסת אל הפועל. כי ההמימות אשר הוא פעולת האש מתייחס אליו, וכן הקרירות מתייחס אל המים אשר פועלים הקרירות. וכן בכל הדברים מתייחסת הפעולה אל הפועל.

ומעתה האדם אשר הוא נבדל מכל שאר בעלי חיים מצד הנפש, שאין נפשו נפש בהמית רק נפשו נפש שכלית, לא כמו שאר בעלי חיים הטבעיים שאין נפשם רק טבעית, מחויב שיהיה לו פעולות מתייחסות אל נפשו השכלית האלוהית, ויהיו לו פעולות שכליות אלוהיות. שכבר אמרנו כי כל פעולה צריך שתהיה מתייחסת אל הפועל.

ומפני שתמצא האדם משתתף עם שאר בעלי חיים הטבעיים בהרבה פעולות, ודבר זה בודאי מצד הנפש החיוני אשר באדם, אשר בו משתתף עם שאר בעלי חיים הטבעיים, אבל אי אפשר שלא יהיו לו פעולות גם כן מתייחסים אל נפשו השכלית האלוהית כי לא יגרע כוחו. כי מה שהאדם הוא בבני ונגר ועושה מלאכת האפייה והבישול וכיוצא בזה מתיקון הבגדים, שודאי אף כי דברים אלו צריכים לו נפש השכלית, מי הוא ערב לי שהדבר הזה הוא מצד שלמות שבו, והרי ראוי ומחויב שיהיו לו פעולות אלוהיות שיפעל בעולם אשר בראו כפי מעלת נפשו האלוהית, ואולי כל הדברים האלה אשר זכרנו הם מצד חסרון שבאדם?!

ד. [בין בני אדם לבעלי חיים]

ובסוף קדושים (פ"ב ב)

תניא רבי שמעון בר אلعזר אומר:
מימי לא ראיתי צבי קיץ וארי סבל ושועל חנוני,
והם מתפרנסים שלא בצער,
והם לא נבראו אלא לשמשני,
ואני נבראתי לשמש את קוני.
ומה אלו שלא נבראו אלא לשמשני, מתפרנסים שלא בצער,
ואני שנבראתי לשמש את קוני, על אחת כמה וכמה.
אלא שהריעותי את מעשי וקיפחתי את פרנסתי.
שנאמר: עונותיכם הטו אלה וגו'.

עד כאן.

ג. הרי שביארו כי הפעולות והמלאכות שעושה האדם לצורך פרנסה אינם מצד מעלת האדם, אבל הם לו מצד פחיתות וחסרון. וכשנברא האדם, לא נבראת עמו המלאכה ותיקון בגדים ובנין הבתים, רק בגן עדן היה בלא דברים אלו. ואם כן אין אלו הפעולות לאדם מצד השלמות, שלא נמצא בבעלי חיים אלו הפעולות, והם מתפרנסים בלא דברים אלו.
אם כן פעולות אלו הם לאדם מצד חסרון, שחטא וקיפח פרנסתו, ולולא זה לא היה צריך לדברים אלו.

ואם כן מה שהאדם משובח מכל שאר בעלי חיים, וראוי שיהיו לו פעולות מיוחדות, אין הפעולות המיוחדות ההם הפעולות שהם המלאכות והבנינים, כי דבר זה אינו לא לשלמות רק לחסרון ולפחיתות, בשביל שחטא ונעשה בעל חסרון, ולכך צריך לכל הדברים האלו.

וכבר בארנו כי אי אפשר שלא יהיו לאדם פעולות אשר הם מתייחסים אל נפשו אשר יש לו נפש אלוהית.

ה. [מה מיוחד את האדם?]

ואם כן נשארה השאלה איזה הם הפעולות המיוחדות לו, המתייחסות אל מעלתו במה שיש לו נפש שכלית?

לא יישאר לומר רק כי הפעולות המתייחסות אל מעלת נפשו הם הפעולות האלוהיות והם מצוות התורה, והם הם מיוחדים אל האדם לפי מעלת נפשו האלוהית, ודבר זה בודאי הם פעולות המיוחדות אליו וראויים לו.

פירוק כל
הכל
הוא